SUOMEN ELÄINLÄÄKÄRILIITTO
FINLANDS VETERINÄRFÖRBUND

13.1.2019

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asia: Suomen Eläinlääkäriliiton lausunto hallituksen esityksestä (HE 262/2018 vp) Eduskunnalle elintarvikelaiksi sekä laeiksi terveydensuojelulain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta

Yleisinä huomioina elintarvikelakiesityksestä Eläinlääkäriliitto esittää seuraavaa:

Lakiesitys tuo perustettaville maakunnille runsaasti tehtäviä, joista osa on kokonaan uusia, joten on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että ympäristöterveydenhuollon riittävät resurssit turvataan.

Lakiesitys ja sen nojalla annettavat asetukset vähentävät kansallista sääntelyä huomattavasti, ja valvonnan painopiste siirtyy perustellusti valvojan tekemälle luotettavalle riskinarvioinnille. Toimijoiden neuvonnan ja ohjauksen tarve kasvaa, ja valvojalta tarvitaan yhä enemmän asiantuntemusta. Ruokaviraston tulee säännöllisesti kouluttaa valvojia, jotta maakuntien linjaukset olisivat mahdollisimman yhdenmukaisia.

Toimijan luotettavuuden arviointimahdollisuus on kannatettava uudistus.

Ensisaapumisvalvonta siirtyy Ruokavirastolta maakunnan tehtäväksi osaksi elintarvikkeiden jäljitettävyyden valvontaa. Ensisaapumisvalvontaan liittyvä eläintautirajoitusten ja salmonellaerityistakuiden valvonta ovat erityisesti riskielintarvikkeiden turvallisuuden varmistamista. Maahantuonnin aloittamisesta sekä ensisaapumistoiminnan lopettamisesta pitäisi säätää toimijalle erillinen ilmoitusvelvollisuus maakunnalle, sillä maahantuonti lisää kohteiden valvontatarvetta.

Uudet pakkokeinopykälät mahdollistavat tehokkaammin puuttumisen toistuviin epäkohtiin. Lakiesityksestä puuttuu kuitenkin nykyisen lain 63 §:n mukaiset kiireelliset toimet. Tämä pykälä on edelleen tarpeellinen, koska maakunta voi lakiesityksen mukaan päättää, että elintarvikevalvonnasta vastaa monijäseninen toimielin eikä viranhaltija.

Yksityiskohtaiset huomiot:

13 § Jäljitettävyys

Luonnosvaiheessa pykälässä ollut toinen momentti tulisi palauttaa esitykseen:

”Sen lisäksi, mitä elintarvikkeiden ja elintarviketuotantoon käytettävien eläinten jäljitettävyydestä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 178/2002 18 artiklan 2 ja 3 kohdassa, elintarvikealan toimijalla tulee olla järjestelmä, jonka avulla voidaan tämän lain tarkoituksen mukaisella riittävällä tarkkuudella yhdistää tiedot saapuneista ja lähteneistä eristä toisiinsa.”

Pykälään tulisi myös lisätä maininta ensisaapumisvalvontaan ja jäljitettävyyteen liittyvistä asiakirjavelvoitteista salmonellaerityistakuiden osalta.

14 § Omavalvonta

Aleksis Kiven katu 52-54
00510 Helsinki

Puhelin (09) 7745 4810
Faksi (09) 7745 4818

etunimi.sukunimi@sell.fi
www.sell.fi

Omavalvonta määritellään lakiesityksessä väljästi, mikä voi johtaa vaihteleviin käytäntöihin eri maakunnissa, eikä edistä valvonnan yhdenmukaisuutta ja tasapuolisuutta. Ilman kirjallista suunnitelmaa valvojan on vaikeaa arvioida toiminnan vaatimuksenmukaisuutta, ellei valvoja tunne kohdetta, sen toimintaa ja toiminnan riskejä erittäin hyvin. Valvojan korkean asiantuntemuksen tarve korostuu, kun valvonnan normeja väljennetään.

16 § Toimijan velvollisuus ilmoittaa ruokamyrkytyksestä

Toimijalle tulee määrätä nykyisen elintarvikelain 24 §:n ja 26 §:n mukainen tiedonanto- ja auttamisvelvollisuus, eikä pelkästään ilmoitusvelvollisuus. Kaikki terveysvaaratilanteet eivät liity ruokamyrkytyksiin.

24 § Maakunnan tehtävät

Ruokavirastolle tehtävät ilmoitukset ja raportit on voitava saada suoraan tietojärjestelmästä, eikä viranomaiselle tulee säätää niiden tekemisestä lisävelvoitteita.

29 § Valvontaviranomaisen pätevyys

Pätevä ja asiantunteva elintarvikevalvonta varmistaa tärkeältä osalta elintarviketurvallisuutta ja lisää siten elintarviketuotannon kannattavuutta.

Terveysvaaran arviointi ja riskinarviointi ovat elintarvikevalvontaviranomaisen työssä erittäin keskeisiä osaamisalueita. Eläinlääkärin koulutus on laaja-alainen lääketieteen alan koulutus, ja nämä osa-alueet sisältyvät peruskoulutukseen. Elintarvikevalvonnan kaikilla tasoilla tulee turvata riittävä asiantuntemus.

30 § Viralliset laboratoriot

Trikiinitutkimuksia tekeviltä laboratorioilta ei esityksen mukaan vaadita laatujärjestelmää, mutta on erittäin perusteltua, että lakiesityksessä nämä laboratoriot velvoitetaan osallistumaan vertailunäytetutkimuksiin. Väärä negatiivinen tulos voi aiheuttaa vakavaa terveysvaaraa.

41 § Viranomaisen oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja

Viranomaisen oma-aloitteinen tiedonluovutusoikeus on ehdottoman kannatettava ja tehokas työkalu viranomaisyhteistyössä.

59 § toiminnan keskeyttäminen ja lopettaminen

Toiminnan keskeyttämis- ja lopettamismahdollisuus on tarpeen toistuvasti elintarvikelainsäädäntöä rikkovien toimijoiden osalta. Pykälä vaatii kuitenkin vielä tarkennusta menettelytavoista toimijan vaihtuessa kesken viranomaisen aloittamaa prosessia.

63 § Markkinoinnin kieltäminen ja oikaisu

Markkinointi ylittää helposti maakuntarajat, joten voi tulla epäselvyyksiä, hoitaako valvontaa Ruokavirasto vai maakunta. Menettelyä on tarpeen selventää ja määrätä tehtävä vain Ruokavirastolle, jonka tehtäväksi luonnoksen mukaan on tulossa internetsivujen sulkeminen.

Suomen Eläinlääkäriliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua lakiesityksestä.

Päivi Lahti, puheenjohtaja